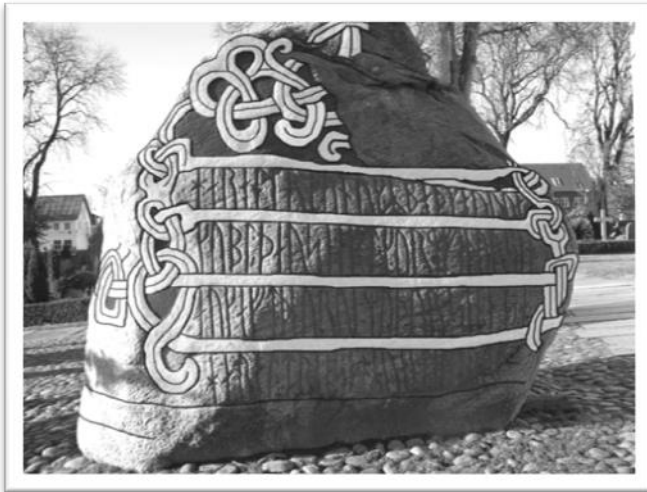


FUTHARK Futhark

Verenigingsblad van de Scandinavische Vereniging Groningen



De grote runesteen in Jelling

September 2007
Jaargang 1 - nummer 2

WELKOM !

In mei van dit jaar, tijdens de Algemene Ledenvergadering, verscheen ons verenigingsblad voor de eerste keer. Nu is de zomer voorbij en hebben we weer een aantal interessante en gezellige activiteiten op het programma staan. Hoog tijd dus voor het tweede nummer van ons verenigingsblad.

De eerste uitgave was nog naamloos. Wij vroegen u een goede naam voor ons blad te bedenken. Zoals u kunt zien, hebben we een naam gevonden: Futhark. Helaas waren er geen inzendingen van de leden, waardoor wij als bestuur zelf een naam hebben gekozen.

Wat Futhark precies is, en waarom we deze naam hebben gekozen, kunt u in deze uitgave lezen. Daarnaast vindt u in deze uitgave de uitnodiging voor de volgende lezing op 27 september en een vooraankondiging voor de komende activiteiten. Verder kunt u een recensie lezen over een Deense film, geschreven door een student Deens aan de Universiteit van Amsterdam, en vindt u een ingezonden anekdote.

Voor de volgende nummers is uw kopij van harte welkom. Wellicht heeft u een leuke anekdote of een goede boekentip, of wilt u iets schrijven over een tentoonstelling of concert waar u bent geweest.

Alle kopij kunt u sturen aan: scandinavischevereniging@home.nl of per post aan de Scandinavische Vereniging Groningen, Corthingpoort 3, 9716 GX Groningen.

Bezoek ook eens onze website, voor onder meer onze agenda en een overzicht van andere Scandinavische activiteiten.

www.scandinavischevereniginggroningen.net

INHOUD

<i>Uitnodiging</i>	
Lezing over Emil Nolde	3
<i>Artikel</i>	
Geen ABC maar Futhark	4
<i>Recensie</i>	
Geen oscar, wel een ijzersterke film: <i>Efter brylluppet</i>	5
<i>Ingezonden</i>	
Anekdote	7
<i>Verenigingsinformatie</i>	
Komende activiteiten, contributie & colofon	8

LEZING OVER EMIL NOLDE

Beste leden van de Scandinavische Vereniging Groningen en andere belangstellenden,

Graag willen we iedereen uitnodigen voor onze volgende lezing, getiteld

EMIL NOLDE

De avond zal worden verzorgd door Johan Hilwerda.

De Deens-Duitse schilder Emil Nolde (1867-1956) werd zowel verguisd als geprezen tijdens zijn leven. Z'n loopbaan ging met veel hobbels gepaard. Met noeste arbeid sloeg hij zich door alle tegenstand heen, op zoek naar z'n eigen stijl.

Hij was een man die het liefst z'n eigen gang ging. Hij sloot zich niet gemakkelijk aan bij gevestigde kunstenaarsgroepen. In de mens herkent men de Scandinaviër, terwijl Nolde z'n kunst als Duitse kunst zag. Het Duitse Expressionisme.

Zijn allermooiste werk ontstond in de vrijheid van de natuur: aquarellen van vogels en insecten, de Noord-Friese polders en de Oostzeekust. We krijgen deze avond een keuze uit Noldes oeuvre te zien met schilderijen, aquarellen – waaronder Ungemählde Bilder – en grafiek.

Datum: donderdag 27 september 2007

Tijd: 19.30 uur

Plaats: Harmoniegebouw, Oude Kijk in 't Jatstraat 26, H 12.018

We willen iedereen van harte uitnodigen voor deze ongetwijfeld interessante lezing en hopen u op 27 september in groten getale te mogen begroeten. Voor koffie en thee wordt gezorgd!

GEEN ABC MAAR FUTHARK

door Marloes Robijn

Wat het alfabet is voor ons, was de futhark voor de oude Germanen en de vikingen. Zoals de naam *alfabet* komt van de eerste twee letters van het alfabet, komt *futhark* van de eerste zes runen van de verzameling tekens die de Germanen gebruikten om te schrijven. Zij kerfden of hakten de runen in steen of voorwerpen en konden op deze manier een boodschap achterlaten.

De oudst bekende runeninscripties dateren van rond de 4e eeuw na Christus. Tot ongeveer 1200 werden runen in Scandinavië gebruikt, maar deze werden steeds meer vervangen door het Latijnse schrift. Nog elk jaar worden nieuwe inscripties gevonden in onder andere Duitsland, Groot-Brittannië en Nederland, maar vooral in Scandinavië.

Er is niet veel bekend over de oorsprong van de runen, maar het is waarschijnlijk dat de futhark gebaseerd is op het Latijnse, Griekse of Etruskische schrift. In de Scandinavische mythologie komen de runen voor in de *Hávamál* in de *Edda*, wanneer de god Odin zich aan een boom hangt en zichzelf offert, waarop hij de runen verkrijgt.

De oude variant van de futhark bestaat uit 24 runen. Dit schrift was algemeen Germaans en runeninscripties in de oude futhark zijn vooral gevonden in Duitsland, Denemarken en Zweden.

De jongere futhark heeft 16 tekens en werd gebruikt in Scandinavië tijdens de vikingtijd. Hiernaast staat de jongere futhark, gebruikt bij de

ƿ	ᚢ	ᚦ	ᚨ	ᚱ	ᚳ	ᚷ	ᚹ	ᚻ	ᚾ	ᚿ	ᚰ	ᚲ	ᚴ	ᚶ	ᚸ	ᚺ
ƿ	ᚢ	ᚦ	ᚨ	ᚱ	ᚳ	ᚷ	ᚹ	ᚻ	ᚾ	ᚿ	ᚰ	ᚲ	ᚴ	ᚶ	ᚸ	ᚺ
f	u	þ	a	r	k	h	n	i	a	s	t	b	m	l	r	

meest bekende runeninscripties, zoals de grote steen van Jelling (zie afbeelding voorkant), gevonden in Jelling, Denemarken.

Op de getoonde zijde van de steen staat de boodschap "Koning Harald heeft opdracht gegeven dit monument te maken ter nagedachtenis aan Gorm zijn vader en Thyre zijn moeder, de Harald die Denemarken voor zich gewonnen heeft."

Deze runentekens zijn iets typisch Scandinavisch en passen bij het logo van de Scandinavische Vereniging, die u met het blad *Futhark* op de hoogte houdt van nieuws en activiteiten van de vereniging. Dit vooralsnog in het voor u bekende alfabet.

GEEN OSCAR, WEL EEN IJZERSTERKE FILM: *EFTER BRYLLUPPET*

door Lars Zwemmer

Toen ik gevraagd werd een artikel te schrijven voor dit blad, dacht ik in eerste instantie aan een korte recensie van de film *En soap/A soap*. Het debuut van regisseur Pernille Fischer Christensen dat onder andere bij het filmfestival in Berlijn direct in de prijzen viel. De film had ik bijna een jaar geleden al in Denemarken in de bioscoop gezien, maar desalniettemin wilde ik hem graag opnieuw ervaren, toen ik las dat de film ook in de Nederlandse bioscopen zou gaan draaien. Helaas werd ik teleurgesteld, toen bleek dat de film na slechts een paar weken na de première al niet meer vertoond werd.

Een film die op dat moment nog wel draaide, was *Efter brylluppet* (After the Wedding), maar die film was gelukkig al heel wat langer te bewonderen. En niet zonder reden; de nieuwste film van Susanne Bier (eerdere films van haar zijn o.a. *Elsker dig for evigt/Open Hearts* en *Brødre/Brothers*) was dan ook genomineerd voor een Oscar voor beste buitenlandse film.



Sidse Babett Knudsen & Mads Mikkelsen

Efter brylluppet vertelt het verhaal van de Deen Jacob (Mads Mikkelsen), die een kindertehuis in India runt. Hij gaat helemaal op in zijn werk en heeft een uitstekende band met de kinderen. Hij vindt het dan ook maar niets als hij teruggeroepen wordt naar Kopenhagen. Zakenman en weldoener Jørgen (Rolf Lassgård) wil geld in zijn werk in India steken en daarom kennismaken met Jacob. Hier blijkt ook dat Jørgen het geld niet zomaar weggeeft; er zijn verdere voorwaarden aan de donatie verbonden. Jacob moet ten eerste aanwezig zijn bij de bruiloft van Jørgens dochter, maar nog erger, Jacob moet het werk in India aan de lokale bevolking overdragen en zich weer permanent in Denemarken vestigen om hiervandaan het geld te beheren. De donatie is echter wel de enige kans op behoud van het tehuis.

Aan de eerste voorwaarde voldoet Jacob, zij het met tegenzin. Maar als gevolg van Jacobs aanwezigheid bij de bruiloft komt er een lang verborgen familiegeheim boven water, wanneer Jacob en Jørgens vrouw Helene (Sidse Babett Knudsen) elkaar in de ogen kijken. Jacob kan hierdoor al helemaal niet snel meer terugkeren naar India en dat terwijl de kinderen daar op hem zitten te wachten.

Susanne Bier is er wederom in geslaagd een nieuw onderwerp aan te snijden voor haar film en daaruit een geloofwaardige film te maken. Hoewel de film bij tijd en wijlen neigt naar voorspelbaarheid, staat het verhaal als een huis



Rolf Lassgård

mede dankzij het spel van de acteurs, onder aanvoering van nieuwbakken Hollywood-ster Mikkelsen (na de lovende kritieken voor zijn rol als schurk in de laatste James Bondfilm) en Lassgård. Ook Sidse Babett Knudsen houdt zich prima staande in een rol die misschien op het eerste gezicht niet direct bij haar past (vooral als je haar alleen kent van een van haar grotere rollen zoals in de komedie *Den eneste ene / The one and only*). Voor de echte Scandinavisten is het bovendien extra interessant door de deelname van de Zweed Lassgård.

Efter brylluppet wist 56 films achter zich te houden in de strijd om een plaats op de shortlist voor de Oscars. De Oscar zelf bleek helaas net iets te hoog gegrepen te zijn, deze eer ging naar de Duitse film *Das Leben der Anderen / The Lives of Others*, die ook al hoge ogen had gegooid bij de uitreiking van de Europese tegenhanger van de Oscars. Daarmee moeten de Denen nog minstens een jaar wachten op nieuw Oscarsucces. De laatste keer dat een Deense film met de prijs bekroond werd, was in 1988. Destijds was Bille Augusts *Pelle Erobreren / Pelle the Conqueror* de gelukkige.

ANEKNOTE

Een van onze leden, de heer Wim van der Lugt, stuurde ons de volgende anekdote toe.

In het periodiek “Fjell og Vidde” van de DNT (Den Norske Turistforening) stond een keer (zeer lang geleden) een discussie over het dragen van rendierhuiden. Een van de punten was of je zo’n vacht met de haren naar binnen moet dragen dan wel met de haren naar buiten.

“Dat spreekt toch vanzelf”, zei de voorstander van ‘haren naar buiten’, “het rendier draagt de vacht ook met de haren naar buiten.”

“Ja”, zei de andere partij, “maar hij heeft het nog nooit andersom geprobeerd.”



Rendier in het Kebnekaisedal in Lapland, Zweden

Heeft u ook een leuke anekdote of een goed verhaal? Stuur het ons dan toe via e-mail of post, de adressen vindt u in de colofon.

KOMENDE ACTIVITEITEN

NOVEMBER:

Begin november verzorgen we een lezing over de Noorse literatuurcanon door Paula Stevens.

Ook zullen we samen met de opleiding Scandinavistiek aan de RuG, studievereniging Nystrøm en het Scandinavisch Vertaal- en Informatiebureau Nederland (SVIN) een aantal activiteiten organiseren rond de 100^{ste} verjaardag van Astrid Lindgren.

DECEMBER:

In december komen we als vanouds samen voor een traditionele Lucia/Kerstviering.

De precieze dagen, tijden en locaties van deze activiteiten worden ruim van tevoren aangekondigd via e-mail en onze website.

CONTRIBUTIE

Denkt u er nog even aan om de contributie voor 2007 te betalen, mocht u dat nog niet hebben gedaan? De contributie bedraagt **€ 12,50** voor individuele leden, **€ 17,50** voor paren en **€ 5,00** voor studenten. Het bedrag kunt u overmaken op giro **3308305** t.n.v. Scandinavische Vereniging te Groningen

www.scandinavischevereniginggroningen.net

COLOFON

Dit blad is een uitgave van de Scandinavische Vereniging Groningen.

De redactie bestaat uit het bestuur van de vereniging:
Anders Bay (voorzitter),
Frank Houwaard
(penningmeester/secretaris),
Angélique de Kroon,
Marloes Robijn (namens
Nystrøm), Hans Spa, Christa
Nagel, Sandra Westerhof

Het blad wordt gratis verspreid onder alle leden van de Scandinavische Vereniging Groningen.

Het lidmaatschap van de vereniging kost per jaar
€ 12,50 voor individuen
€ 17,50 voor paren en
€ 5,00 voor studenten.

Wij zijn te bereiken
per post:
Cortinghpoort 3
9716 GX Groningen

via e-mail:
scandinavischevereniging@home.nl

op internet: